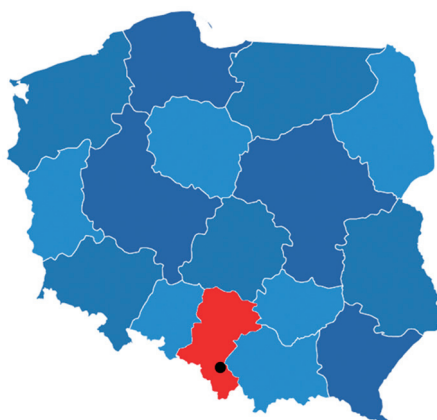

Uzdrowisko Goczałkowice-Zdrój

Położenie administracyjne

Uzdrowska gmina wiejska Goczałkowice-Zdrój zlokalizowana jest w południowej Polsce, w województwie śląskim, w powiecie pszczyńskim. Kontynuowana od wieków samodzielność Goczałkowic została przerwana w 1975 r., kiedy miejscowość włączono do gminy Pszczyna. Ponownie ją reaktywowano w styczniu 1992 r.

Mapa 9. Lokalizacja uzdrowiska Goczałkowice-Zdrój

Źródło: opracowanie własne.

Gmina jest jedną z dwóch w województwie śląskim, która ma status uzdrowiska. Położona jest w regionie Doliny Górnej Wisły (będącej częścią Kotliny Oświęcimskiej), w pobliżu brzegu rzeki, od południowego wschodu otaczają ją pasma Beskidu, od północy rozległe lasy pszczyńskie i faliste płaskowyże. Dużą powierzchnię gminy zajmują lasy, stawy rybne i Jezioro Goczałkowickie, będące głównym źródłem wody pitnej dla Górnego Śląska. W latach 1975-1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa katowickiego. Według danych z 2019 r. miejscowość zamieszkuje 6677 osób¹. Gmina zajmuje obszar 48,64 km² (z czego 18% to użytki

¹ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowskich w Polsce” – maj 2020 r.

rolne, zaś 2% użytki leśne) i stanowi 10,27% powierzchni powiatu pszczyńskiego². W skład Rady Gminy wchodzi 15 radnych³.

Rys historyczny uzdrowiska

W 1856 r. podczas prac geologicznych natrafiono na złoża solanki, a kilka lat później w okolicach odkryto pokłady borowiny. W 1862 r. rozpoczęto pełną działalność uzdrowiskową. Wybudowane zostały Łazienki, Pijalnia Wód Mineralnych, Dom Zdrojowy i pensjonaty goszczące kuracjuszy⁴. W 1880 r. goczałkowickie uzdrowisko wzbogaciło się o neobarokowy hotel „Prezydent”, zwany również „Cesarskim”, który stanął w sąsiedztwie pawilonu „Wrzos” z 1874 r. (pierwotnie Kurthotel). Z drugiej połowy XIX w. pochodziły także nieistniejące już budynki: sanatorium dr. Laskera, Domu Emerytów Wojskowych Kriegerheim, pensjonatu Heinrichshof i Florianssheim oraz gmach dziecięcego sanatorium „Bethazda” ufundowanego przez pruską cesarzową Augustę Wiktorię, żonę Wilhelma II. „Złoty okres” w historii goczałkowickiego uzdrowiska zakończył się wraz z wybuchem II wojny światowej. Działania zbrojne nie oszczędziły miejscowej bazy leczniczo-zabiegowej. Zniszczeniu uległo szereg zabytkowych obiektów i większość medycznego sprzętu, a los samego uzdrowiska stanął pod znakiem zapytania. W sytuacji odzyskania na Dolnym Śląsku większych i znanych kurortów Zjednoczenie Polskie Uzdrawiska w 1953 r. podjęło decyzję o likwidacji źródła. Ratunkiem dla goczałkowickiego uzdrowiska okazała się decyzja Wydziału Zdrowia Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach, która w 1953 r. powołała do życia Wojewódzki Szpital Przeciwrumatyczny dla pobliskiego okręgu przemysłowego. Placówka rozpoczęła swą pracę rok później. Kilka lat wcześniej w związku z szerzącą się chorobą Heine-Medina udało się na nowo reaktywować dawne sanatorium dziecięce, które początkiem lat 50. zaczęło przyjmować na rekonwalescencję małych pacjentów⁵. Dziś w pobliżu goczałkowickiego uzdrowiska znajdują się urokliwy Park Zdrojowy, odnowiony Stary Dworzec, który funkcjonuje jako Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego, staw Maciek czy ścieżka edukacyjno-dydaktyczna.

Działalność uzdrowiskowa

Uzdrowisko funkcjonuje w oparciu o Uchwałę Nr XXVI/164/2012 Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie uchwalenia Statutu Uzdrawiska Goczałkowice-Zdrój (Dz. Urz. Województwa Śląskiego z dnia 27 lutego 2013 r., poz. 1885).

² Materiały źródłowe uzyskane w badanym samorządzie: Urząd Gminy Goczałkowice-Zdrój – 16.09.2020 r.

³ <https://www.bip.urzad.goczalkowicezdroj.pl/bipkod/19726031> (dostęp: 16.04.2020).

⁴ *Lecznictwo uzdrawiskowe w Polsce w latach 2000-2010*, pod red. K. Jakóbika, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2011, s. 40.

⁵ <https://www.gozdroj.pl/historia/> (dostęp: 16.04.2020).

Najważniejsze surowce lecznicze

Do naturalnych surowców leczniczych wykorzystywanych w uzdrowisku należą⁶: solanka i borowina. Występują tu wody określane jako wody mineralne: chlorkowo-sodowe-jodkowe, żelaziste. Solanka jako woda lecznicza wykorzystywana jest do leczenia chorób reumatycznych, urazów narządu ruchu, schorzeń neurologicznych oraz stosowana jest do inhalacji w chorobach układu oddechowego. Borowina, czyli torf typu niskiego ze złoża „Rudołtowice”, po zmieszaniu z wodą służy do celów leczniczych w formie okładów i kąpeli. Zabiegi borowinowe powodują miejscowe przegrzanie się tkanek, a wraz z efektem pocenia szybciej wydalone są z organizmu toksyczne substancje (sole, tłuszcze, cholesterol, kwas moczowy, kwas mlekowy).

Uzdrowisko charakteryzuje klimat nizinny, przyjeziorny (Jezioro Goczałkowickie), umiarkowanie bodźcowy. Ocieplający wpływ zbiornika wodnego zaznacza się jesienią, a oziębiający wiosną. Cechą charakterystyczną jest częste występowanie mgieł i silniejszych wiatrów. Liczba dni z opadami nieco powyżej normy. Mogą tu występować zróżnicowane bodźce klimatyczne w zależności od topografii i pokrycia terenu⁷.

Lecznictwo uzdrowiskowe

W oparciu o właściwości lecznicze naturalnych surowców i klimatu w uzdrowisku prowadzone jest leczenie uzdrowiskowe w następujących kierunkach leczniczych⁸: choroby ortopedyczno-urazowe, choroby reumatologiczne, choroby układu nerwowego i osteoporoza. Usługi w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego na terenie Goczałkowic-Zdroju świadczą: szpitale uzdrowiskowe dla dorosłych, sanatoria uzdrowiskowe dla dorosłych oraz przychodnie uzdrowiskowe (ambulatoria), tj. Uzdrowisko Goczałkowice-Zdrój Sp. z o.o. i Zespół Sanatoryjno-Szpitalny Rehabilitacji Narządu Ruchu „Gwarek”. Uzdrowisko posiada jedną z najnowocześniejszych baz zabiegowych w kraju. Wieloletnie i ciągłe inwestycje w modernizację sprzętu pozwalają utrzymywać wysoki wskaźnik efektywności leczenia. Uzdrowisko dysponuje własną bazą diagnostyczną: zakład radiologii, laboratorium analityczne, pracownie diagnostyczne (spirometria, badania naczyniowe). W leczeniu chorych stosowane są tradycyjne metody leczenia wykorzystujące naturalne surowce lecznicze, w tym solanki jodobromowe i borowiny.

⁶ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r.

⁷ <http://www.igup.pl/wykaz-polskich-uzdrowisk/goczakowice-zdroj.html> (dostęp: 16.04.2020).

⁸ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r.

Budynek Pijalni Wód Leczniczych w Goczałkowicach-Zdroju

Wrzos – Uzdrawisko Goczałkowice-Zdrój
